

Spis treści

Wstęp	9
1. Elektrownie hybrydowe – hybrydowe systemy wytwarzania energii elektrycznej	11
1.1. Definicja elektrowni hybrydowej	11
1.2. Rodzaje elektrowni hybrydowych	11
1.3. Systemy <i>on-grid</i> i <i>off-grid</i>	14
1.4. Elementy składowe hybrydowej elektrowni wiatrowo-słonecznej	15
2. Technologie wykorzystujące promieniowanie słoneczne – moduły fotowoltaiczne	18
2.1. Badania nad ogniwami fotowoltaicznymi	18
2.2. Budowa ogniw fotowoltaicznych oraz proces produkcyjny	21
2.3. Zasada działania ogniw fotowoltaicznych	24
2.4. Parametry ogniw fotowoltaicznych	26
2.4.1. Schemat zastępczy ogniw fotowoltaicznych	27
2.5. Charakterystyka prądowo-napięciowa	27
2.6. Maksymalny punkt pracy (MPP)	28
2.7. Sprawność konwersji η	29
2.8. Rodzaje i typy ogniw fotowoltaicznych	29
2.8.1. Ogniwa I generacji	30
2.8.2. Ogniwa II generacji	30
2.8.3. Ogniwa III generacji	30
2.8.4. Ogniwa selenowe	31
2.9. Ogniwa krzemowe	31
2.9.1. Ogniwa monokrystaliczne	32
2.9.2. Ogniwa polikrystaliczne	32
2.9.3. Ogniwa amorficzne	33
2.10. Ogniwa heterozłączone	34
2.11. Nowe technologie ogniw fotowoltaicznych	35
2.11.1. Ogniwa oparte na GaAs	35
2.11.2. Ogniwa oparte na CdTe	36
2.11.3. Ogniwa oparte na CIS	37
2.12. Porównanie technologii ogniw fotowoltaicznych	37

3.	Technologie wykorzystujące energię wiatru – elektrownie wiatrowe	40
3.1.	Historia rozwoju energetyki wiatrowej	40
3.2.	Charakterystyka techniczna komercyjnych elektrowni wiatrowych	41
3.3.	Budowa i zasada działania elektrowni wiatrowej	43
3.3.1.	Turbiny o pionowej osi obrotu VAWT	43
3.3.2.	Turbiny o poziomej osi obrotu HAWT	45
4.	Technologie magazynowania energii	51
4.1.	Metody magazynowania energii	51
4.2.	Akumulatory – odwracalne ogniwa galwaniczne	51
4.2.1.	Akumulatory ołowiowe	52
4.2.2.	Akumulatory niklowo-kadmowe	55
4.2.3.	Akumulatory niklowo-wodorowe	56
4.2.4.	Akumulatory sodowo-siarkowe	57
4.2.5.	Akumulatory litowe	58
4.3.	Ogniwa paliwowe	59
4.4.	Elektrownie wodne szczytowo-pompowe	61
4.5.	Magazynowanie sprężonego powietrza	64
4.6.	Superkondensatory – kondensatory elektrochemiczne	65
4.7.	Akumulatory kinetyczne	66
4.8.	Nadprzewodnikowe zasobniki energii (SMES)	66
4.9.	Porównanie metod magazynowania energii	67
5.	Elektrownie wiatrowe w systemie bilansowania energii elektrycznej	70
5.1.	Rynek energii elektrycznej w Polsce	70
5.2.	Rynek Bilansujący	74
5.3.	Bilansowanie handlowe na Rynku Bilansującym	80
5.3.1.	Umowy sprzedaży energii	81
5.3.2.	Usługi systemowe	81
5.3.3.	Rezerwa interwencyjna	82
5.4.	Warunki uczestnictwa w Rynku Bilansującym	83
5.5.	Zgłaszanie ofert bilansujących	84
5.6.	Procedury bilansowania Systemu Zarządzania Ograniczeniami Systemowymi	85
5.6.1.	Rozliczanie kosztów Systemu Zarządzania Ograniczeniami Systemowymi	85
5.7.	Stany zagrożenia bezpieczeństwa zaopatrzenia w energię elektryczną – procedury awaryjne	86
5.8.	Algorytm pracy Operatora Sieci Dystrybucyjnej na linii wytwórca energii elektrycznej – odbiorca końcowy	86
5.9.	Przykłady grafikowania i ustalania cen ofertowych, cen sprzedaży energii, cen zakupu energii	87
5.10.	Elektrownie wiatrowe na Rynku Bilansującym	98
6.	Modelowanie matematyczne systemów hybrydowych	101
6.1.	Modelowanie matematyczne elementów elektrowni wiatrowych	101
6.1.1.	Modelowanie strumienia wiatru	101

6.1.2.	Regulacja mocy elektrowni wiatrowej	104
6.1.3.	Dynamika koła wiatrowego turbiny wiatrowej	106
6.1.4.	Mechaniczne kołysania własne elektrowni wiatrowej	107
6.1.5.	Model układu przeniesienia napędu	108
6.1.6.	Uproszczony model generatora oraz system sterowania	110
6.2.	Modelowanie matematyczne elementów elektrowni fotowoltaicznej	113
6.2.1.	Wielkości opisujące promieniowanie słoneczne docierające do powierzchni Ziemi	113
6.2.2.	Składowa promieniowania słonecznego	114
6.2.3.	Wyznaczenie energii promieniowania słonecznego na podstawie wzorów empirycznych	116
6.2.4.	Kąt deklinacji δ	117
6.2.5.	Czas słoneczny t_s i kąty godzinne ω	117
6.2.6.	Położenie Słońca nad horyzontem	119
6.2.7.	Kąt padania α składowej bezpośredniej promieniowania słonecznego	121
6.2.8.	Natężenie promieniowania słonecznego I^0 na granicy atmosfery ziemskiej	122
6.2.9.	Natężenie promieniowania słonecznego I^P na płaszczyźnie poziomej na powierzchni Ziemi	122
6.2.10.	Natężenie promieniowania słonecznego I^B na płaszczyźnie dowolnie pochylonej na powierzchni Ziemi	124
6.2.11.	Parametry techniczne modułów fotowoltaicznych (PV) oraz moc chwilowa paneli fotowoltaicznych	126
6.3.	Modelowanie matematyczne zasobnika energii – akumulatora.....	127
7.	Laboratoryjne oprogramowanie systemów hybrydowych – budowa i wykorzystanie	131
7.1.	Założenia modelu matematycznego symulującego funkcjonowanie elektrowni hybrydowej	131
7.2.	Struktura oprogramowania i zastosowane technologie	132
7.3.	Wykorzystanie oprogramowania i laboratoryjnego systemu hybrydowego do analiz stanów pracy elektrowni hybrydowej.....	135
7.4.	Wykorzystanie oprogramowania i laboratoryjnego systemu hybrydowego do analiz charakterystyk prądowo-napięciowych modułów fotowoltaicznych baterii ogniwo prototypowych w warunkach półprzemysłowych	144